

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 970017/8

בבית הדין הרבני האזורי תל אביב יפו

לפני כבוד הדיינים:

הרב מאיר פרימן – אב"ד, הרב מאיר קאהן, הרב יצחק רפפורט

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ טו"ר אלעד זמיר ועו"ד שי שפירא)

נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד יהודה חימי וטו"ר יעקב קלמן)

הנדון: כתובה שנקובה בה סכום מופרז כשברקע טענות למעשי כיעור ולמרידה

פסק דין¹

רקע

הצדדים נישאו בשנת 2000 ולהם שלושה ילדים. בתחילת ההליכים בבית הדין הצדדים עדיין גרו באותו בית, בהמשך ההליכים, הצדדים הפרידו מגוריהם במסגרת הליך פרוק השיתוף בדירה, שהתנהל בבית המשפט.

בפני בית הדין עומדת תביעת הבעל לגירושין שהוגשה ביום ה' בשבט תשע"ד (6.1.2014). לתביעת הגירושין כרך הבעל את עניין החזקת הילדים והסדרי שהות. מנגד עומדת תביעת האישה לשלום בית, שהוגשה ביום כ"ה באדר א' תשע"ד (25.2.2014). כמו כן עומדת תביעת האישה לכתובה, תביעת הכתובה הוגשה ביום א' באייר תשע"ה (20.4.2015). במהלך הדיונים האישה הסכימה להתגרש ובית הדין קיים דיונים בשאלת זכאות האישה לכתובה. כתובת האישה עומדת על סך מיליון ש"ח.

התקיימו דיונים בהם נשמעו טענות הצדדים, הצדדים נחקרו, הובאו הוכחות והוגשו סיכומים. לאחר הגשת הסיכומים התקיים דיון נוסף ביחס להקלטה והסרטה אותם הציג הבעל. בסיום הדיון ביקשו הצדדים מתן פסק דין לפי כלל החומר שבתיק.

ביחס לגירושין, הבעל תבע גירושין. האישה מסכימה להתגרש, למרות תביעתה לשלום בית. נראה שכיום גם האישה מבקשת להתגרש, על כן הצדדים יתגרשו כהסכמתם. הבעל ביקש לבצע את סידור הגט רק לאחר ההכרעה בעניין הכתובה. על כן, עם ההכרעה בתביעת הכתובה יקבע מועד לסידור הגט. במידת הצורך ידון בית הדין בשאלת חיוב הגט.

קיימת מחלוקת בין הצדדים ביחס לתשלום הכתובה, להלן טענות הצדדים.

¹ נוסח מתוקן על פי החלטת בית הדין מיום ה' באייר תשע"ז (1.5.2017) בתיק 970017/12

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

טענות האישה

האישה תובעת את מלוא סכום הכתובה בסך מיליון ש"ח. לטענת האישה, הכתובה הינה חוב חלוט משעת הנישואין. לטענתה, הגירושין יצאו מהבעל, היא ביקשה שלום בית ואף תבעה בבית הדין תביעת שלום בית. האישה נאלצה להסכים להתגרש אך ורק בשל רצונו המוחלט של הבעל בגירושין. סיבת הגירושין מצד הבעל בשל בגידה, הבעל התעסק עם החברה הכי טובה של האישה. לאישה אין הוכחות על כך. האישה התחננה לבל יתגרשו. האישה לא הפסידה כתובה, בהעדר סיבה להפסד הכתובה. האישה לא מרדה בבעל והיו יחסי אישות רגילים, היא אינה עוברת על דת, ולבטח לא היו ההתראות הנדרשות, לא עשתה מעשי כיעור. הכתובה לא מוגזמת. האישה דוחה ומכחישה כל טענות הבעל להפסד הכתובה.

טענות הבעל

האישה הפסידה כתובה ממספר סיבות. הגירושין יצאו מהאישה, האישה נחשבת למורדת, הצדדים נחשבים כמורדים זה על זה. האישה עוברת על דת משה ויהודית, האישה עשתה מעשי כיעור ובגידה. מתרועעת עם גברים, האישה נתפסה משקרת, כמו כן גנבה שעונים מהמעסיק שלה. האישה ביצעה הפלה, האישה מקללת וצועקת ואי אפשר לחיות במחיצתה, האישה מזניחה את הבית, לא מנקה ולא מסדרת. מדובר באישה רעה כהגדרתה בהלכה. הבעל הציג סרטון בו נראית האישה זורקת את בגדי הבעל ומסלקת אותו מהבית תוך צעקות והשפלות באמירה שזוג שמתגרש לא גר ביחד. הבעל הקליט את האישה ובהקלטות נשמעים גידופים וקללות של האישה. תביעת שלום הבית של האישה אינה כנה, ונעשתה לאחר מועד צילום הסרט בו נראתה האישה מסלקת את הבעל מהבית. בנוסף טוען הבעל שהכתובה מוגזמת, ובשעת החתונה הרב שערך את הנישואין הסביר לבעל שהכתובה נכתבת לשם כבוד בלבד.

דיון והכרעה

בא כוח הבעל מנה בסיכומים מספר סיבות שבגינן האישה הפסידה, לטענתו, את כתובה. בסיכומי הבעל אריכות יתרה עם חזרות מרובות. אך אין בחזרת הדברים משום הוכחה לאמיתות הנאמר. בא כוח האישה השיב לדחות את הסיבות להפסד הכתובה.

נתייחס אל הסיבות שהעלה הבעל, ונבחן את תשובת האישה. לאחר העיון נראה שמספר סיבות, אותן מנה הבעל, לא מהוות סיבה להפסד הכתובה. אך מספר סיבות מותרות את הדין בבחינת דין שאינו יכול להתברר, המחייב עשיית פשרה, וכפי שיתבאר.

הטענה שהאישה 'מורדת' או ששני הצדדים 'מורדים זה על זה'

ביחס לטענת הבעל על מרידת האישה והיות הצדדים מורדים זה בזה. בין הצדדים קיימת מחלוקת עובדתית, בשל מי יצאו הגירושין. כיום הבעל טוען שהגירושין יצאו מהאישה בעוד האישה טוענת שהגירושין יצאו מהבעל ושהיא ביקשה שלום בית. גרסת האישה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מקבלת חיזוק מעיון בתביעת הגירושין של הבעל ומהאמור על ידי הבעל בדיון הראשון.
בתביעת הגירושין כותב הבעל:

31. לאחר מקרה זה דיברו הצדדים שוב – והתובע הודיע לנתבעת כי כלו כל הקיצין וכי הוא מעוניין להתגרש, איבד אמון בה, הבין כי היא שיקרה ומשקרת לו לאורך כל נישואיהם, ונמאס לו מהיחס המחפיר שלה כלפיו וכלפי ילדיהם.

32. בשלב זה התחננה הנתבעת על נפשה כי התובע יסלח לה.

הודתה כי שיקרה לו בהרבה עניינים והחלה שולחת את אחיותיה, אימה, חברותיה – "כל העולם" – רק כדי להעביר התובע מהחלטתו להתגרש – ואולם התובע מאס בחיי השקר, ההפקרות והזלזול של הנתבעת ועמד על רצונו להתגרש (להלן: "מועד הקרע").

33. בנקודת זמן זו (היינו בסוף חודש אוגוסט 2012) – עבר התובע לישון בסלון הבית, כשהוא בוחר שלא לעזוב בפועל את הבית בפרט ובמיוחד כיוון משום שחרד היה למצבם של ילדיו שיוזנחו בוודאות – אם יופקרו לגורל הטפול הקלוקל של אימם.

34. וכך מאז ועד למועד הגשת תביעה זו, הלכו יחסי הצדדים ורק החמירו מדחי אל דחי עד שהגיעו למצב בו אין הם מדברים ביניהם כלל וכלל וכיום, כל דיבור או מסר שמבקש או ביקש, מי מהם להעביר למשנהו – נעשה באמצעות הילדים הנקרעים בין ההורים חדשות לבקרים.

מהאמור בתביעה עולה בברור, שהבעל החליט להתגרש והאישה ניסתה לשכנע את הבעל לבל יתגרשו. כך גם בדברי הבעל בדיון מיום י"א בסיוון התשע"ד (9.6.2014):

"לאחר עזיבתי, האישה ביקשה שאחזור לחדר השינה לאחר מספר ימים ואני סירבתי. כל אותה העת דרשתי לדעת את הסיפור האמיתי ומעולם היא לא טרחה לספר. אחר כך היא הבינה שאני נחוש בדעה שלי וכל השנתיים האלה אני בניתוק. אני מבקש להתגרש."

אמנם הבעל טען שיחסי האישות עם האישה היו בבחינת "לזכות בפיס" בשל סירובה של האישה. בכתב התביעה הבעל גם טען שהאישה כתבה לו הודעות לפיהן האישה ביקשה את הגירושין אלא שבהמשך ביקשה לפתוח דף חדש, אך לא אפשרה פתיחת דף חדש בשל התנהגותה ושקריה. הבעל טען שאי אפשר לחיות עם האישה, שאמרה לו בעת המריבות התכופות: "לא טוב לך, לך לרבנות להתגרש". הוכחה ניצחת לטענת הבעל על התנהגות האישה הובאה לבית הדין על ידי הבעל. הבעל הראה סרטון שהוא צילם את האישה בו האישה נראתה מקללת מגדפת זורקת את חפצי הבעל ומכריזה שהוא לא יכול להישאר בבית כי הם זוג גרוש. התברר שהאירוע היה לפני שהאישה תבעה תביעת שלום בית בבית הדין, אך לאחר שהבעל תבע את תביעת הגירושין.

לאור האמור, קשה לקבוע מסמרות ולהחליט בצורה ברורה בשל מי יצאו הגירושין. מחד גיסא קשה לקבוע באופן ברור שהצדדים מורדים זה בזה, אך מאידך גיסא אין להתעלם מטענות הבעל בעניין.

עולה הצורך לפשר בין הצדדים, לפי האמור בשולחן ערוך (חושן משפט הלכות דיינים סימן יב סעיף ה): "יש כוח לדיין לעשות דין כעין הפשרה, במקום שאין הדבר יכול להתברר."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הטענות להפסד הכתובה מטעם 'עוברת על דת' ו'מעשי כיעור'

ביחס לטענות הבעל על מעשי כיעור ועל כך שהאישה 'עוברת על דת':

הבעל טען שהאישה מתרועעת עם גברים, יוצאת בצורה מופרזת בשעות הקטנות של הלילה, ושהיא יוצאת עם בחור מהעבודה לפאבים ולסרטים. הבעל הציג תמונות שהאישה מבלה במועדון. הבעל לא הביא הוכחות של ממש לטענותיו – בתמונות שהציג הבעל אין הוכחות חד־משמעיות למעשי כיעור.

אכן האישה הודתה בכך שיוצאת לבלות ו'להחליף כוח' במועדונים, כמו כן האישה לא הסכימה לכך שהבעל יראה את הפייסבוק שלה בטענתה שזו פרטיותה.

אישה המבקשת להסתיר מידע מבעלה וטוענת ל'פרטיות', מעלה את החשש שיש לה דבר להסתיר. מכאן שגם אם הבעל לא הצליח להוכיח קיום מעשי כיעור ברורים, בכל אופן אי אפשר לקבוע שהאישה נהגה 'כבנות ישראל הצנועות'.

לבטח יש בהתנהגות שהאישה מודה בה, משום מעשי אישה ה'עוברת על דת', אלא ש'עוברת על דת' אינה מפסידה את כתובתה ללא התראה. האם האישה עברה את גבול העובדת על דת והגיעה לכלל מעשי כיעור? התשובה לכך אינה ברורה לאור סירוב האישה לחשוף את הפייסבוק שלה.

מעיקר הדין כל עוד לא הוכחה סיבת הפסד כתובה בוודאות האישה עדיין מוחזקת בכתובתה, אך נראה שבהצטרף שאר הנתונים האמורים, גם טענת הכיעור תצטרף כסיבה שיש בגינה מקום לפשר בפסק הדין, זאת בשל העובדה שיש באמור מעין 'רגליים לדבר' וחיזוק לטענות הבעל.

האישה, כאמור, לא הסכימה לחשוף את הפייסבוק שלה. בדרך כלל אי הסכמה לגילוי מידע והתבצרות בשמירה על הפרטיות מהווה סיבה להפסד הכתובה. בפסק דין אחר של בית הדין (בתיק 1023982/1, פורסם), פסק בית הדין שיש להפסיד לאישה את כתובתה בשל סירובה לחתום על ויתור סודיות ביחס לטיפול אצל פסיכולוג. אלא ששם הבעל טען בצורה מפורשת שאצל הפסיכולוג עלתה לטיפול בעיית הבגידה של האישה.

בנדון דנן הבעל הציג תמונות של האישה מתוך הפייסבוק שלה, ובא כוח הבעל אף טען שאין בעיה של פרטיות בהצגת התמונות. הבעל לא טען לקיום הוכחות נוספות המצויות בפייסבוק של האישה, סירוב האישה לחשיפת הפייסבוק עלה בדיונים רק בדרך אגב, כתשובה לשאלת בית הדין.

הנחת בית הדין הייתה שבפייסבוק אפשר לראות לכל היותר שהאישה עוברת על דת ללא התראה אך לא מעשי כיעור המפסידים כתובה. בכל אופן ההימנעות מהצגת פרטים בפני בית הדין מחייבת עשיית פשרה, ולו רק בשל יכולת הבעל לדרוש להשביע את האישה בגין הסתרת מידע המצוי ברשותה.

הטענה לפטור מהכתובה, מלכתחילה, בשל היותה 'מוגזמת'

ביחס לטענת הכתובה המוגזמת וטענות על כך שהרב שערך את החופה הסביר לבעל שהסכום בכתובה נכתב רק לשם הכבוד. בעניין כתובה מוגזמת רבו הדעות בין הדיינים ולא כאן – כאשר מצטרפות סיבות נוספות המורות על הצורך לפשר – המקום להכריע בהן.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביחס לטענת החתימה לשם הכבוד אמנם לא הביא הבעל לעדות את הרב שהסביר לו, לדבריו, שהסכום אינו מחייב. אך מהכרת המתרחש בתחום הכתובות – הטענה מתקבלת על הדעת שכן ידוע שישנה כיום הבנה בציבור שהסכום הנקוב בכתובה לא מחייב.

אכן ידועים דברי השולחן ערוך והרמ"א בחושן משפט (סימן סא סעיף יג) שפסקו:

"מי שטען על כתובת אשתו שהיה עם הארץ ולא הבין כשקרא החזן הכתובה והתנאים, אין שומעין לו. הגה: והוא הדין בשאר דקדוקים שיש לדקדק מן השטר, ולא אמרינן דהאי גברא לא דקדק כל כך, וכמו שנתבאר בסמוך (בית יוסף בשם ריב"ש סימן תפ)."

וכן ברמ"א באבן העזר (סימן סו סעיף יג):

"הגה: ולכן עם הארץ שבא לגרש ואמר אחר כך שלא הבין מה שהיה כתוב בתנאים או בכתובתה – אינו נאמן, דודאי אין העדים לא חתמו מה שלא העידו בפניו תחלה על פה (תשובת הרשב"א סימן תרנט)."

מהסעיפים הללו עולה שאין מקום לטענת חוסר הבנה ביחס לחיובי הכתובה. וכדברי הרשב"א בתשובה (חלק א סימן תרכט), שעם הארץ אינו יכול להיפטר בטענה שלא הבין.

אבל במציאות הקיימת היום שקיימים רבנים עורכי חופות שאינם מייחסים חשיבות לסכום הכתובה, הרי שיש בסיס לטענה שהכתובה נכתבה לשם הכבוד על דעת הרב שערך את הכתובה. אמנם אין לקבוע מסמרות בנדון וכל מקרה יידון לגופו, אכן בנדון דנן יש לתת משקל לטענה האמורה בהתחשב בעובדה שבשעת החתונה לא עמדו משאבים כלכליים לבעל וסכום של מיליון שקל היה עבורו גוזמה גדולה.

זאת בהצטרף לסיבות נוספות המחייבות הטלת פשרה בין הצדדים.

הטענות להפסד הכתובה בגין עברות אחרות שמייחס הבעל לאישה

יש לדחות את הטענה להפסד הכתובה בגין ביצוע הפלה. נכון הדבר שקיים איסור מוחלט לבצע הפלה, אמנם במהלך הדיונים התברר שהבעל ידע על רצון האישה לבצע את ההפלה, עוד לפני ביצועה ובסופו של דבר אף הסכים לביצוע ההפלה. בנסיבות אלה אין לראות בהפלה סיבה להפסד הכתובה.

לבעל טענות על קשרים של האישה עם נשים אחרות. הבעל הגדיל וקרא להתנהגות האישה 'בגידה' שיש בה כדי להפסיד כתובתה כדין אישה שזינתה. הטענות לא הוכחו, פרט למכתב שהוצג שבו כתבה האישה שהיא התאהבה באישה אחרת. ההתנהגות האמורה, גם אם הייתה מוכחת בוודאות, היא התנהגות פסולה ואסורה אך אין בה כדי להפסיד כתובה. אישה שזינתה המפסידה כתובתה היא אישה שהייתה בקשר עם גברים, לא עם נשים. למרות התיעוב והאיסור שבדבר, אין בכך כדי להפסיד כתובה.

כמו כן יש לדחות את שאר טענות הבעל על הפסד הכתובה בגין התנהגות האישה כאישה רעה, הצועקת ומקללת, מזניחה את הבית, גונבת ומשקרת. טענות אלה, חמורות כשלעצמן, אך אין בהן כדי להפסיד כתובה.

הפשרה שהוצעה בעבר ושראוי לפסוק בנידון דידן

כאמור, התבאר שקיימות מספר סיבות שבגינן יש לפסוק, בנדון דנן, פשרה מחייבת.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מהי הפשרה המתאימה בנדון דנן? בתחילת ההליך הציע בית הדין פשרה שסכום תביעת הכתובה יעמוד על סך 150,000 ש"ח ובית הדין יחליט לפי שיקול דעת. האישה הסכימה להצעה, אף בסופו של דבר ההצעה לא התקבלה כי הבעל סירב לעזוב את הבית לצורך סידור הגט. להלן פרוטוקול הדיון מיום י"א בסיוון התשע"ד (9.6.2014):

"דעתו של בית הדין, לאחר הגט בית הדין יקיים דיון ויחליט על פי שיקול דעתו, ללא קשר לבית המשפט.

בא כוח האישה: אנחנו מוכנים לטובת הילדים.

בא כוח הבעל: אנחנו מסכימים להצעת בית הדין.

בית הדין: אבל הצדדים יחד עדיין בבית אין אפשרות לבצע גט.

בא כוח האישה: אנחנו הסכמנו להעמיד את הכתובה על סכום של 150 אלף ש"ח ויתרנו לרדת לסכום הזה עכשיו שגם הם יותרו והבעל יצא מהדירה.

בא כוח הבעל: אז אין הסכם.

בית הדין: תשבו ותנהלו יחד מו"מ ותגיעו לפתרון.

הסכמה עקרונית אליו הגיעו הצדדים במהלך הדיון:

כתובת האישה תעמוד על סך מאה חמישים אלף (150,000) ש"ח ולאחר הגירושין בית הדין יקיים דיון בנושא הכתובה וישמע את טענות הבעל ובא כוחו כשלטענתם לא מגיע לאישה כתובה וכן ישמע את טענות האישה ובא כוח האישה כשלטענתם מגיע לאישה כתובה.

הצדדים יתנו לבית הדין שיקול דעת בהחלטה.

בא כוח האישה: אני מסכים לעקרונות הנ"ל באם הצדדים יגיעו לפתרון בנושא המגורים בנפרד של הצדדים על מנת לאפשר ביצוע גט באופן מידי, ובאם לא יגיעו הצדדים להסכמה שתאפשר ביצוע גט בין הצדדים יקבע מועד להוכחות בנושא הכתובה בסך של מיליון ש"ח."

מאחר שהבעל לא הסכים לעזוב את הבית לצורך סידור הגט, ולא הגיעו להסכם, ממילא אין לראות את הסכמת האישה להעמדת תביעת הכתובה על סך 150,000 ש"ח, כהסכמה מחייבת. אך בכל אופן יש ללמוד מהצעת בית הדין ומהסכמת האישה, על גבול הסבירות בהצעת הפשרה. הן מצד אומדן דעת בית הדין, בהרכבו הקודם, שלאחר ששמע את הצדדים, הציע שגבול תביעת הכתובה יעמוד על הסך האמור, והן מצד אומדן דעת האישה שראתה שיש בסך האמור משום פיצוי הולם בגין סיום הנישואין. אלא שמאז הדיון האמור עברו למעלה משנתיים וחצי. הבעל לא הסכים להתגרש על אף שהוא התובע, וברור שיש להגדיל את סכום הכתובה בשל העיכוב שיצר הבעל.

בבוא בית הדין לפסוק בדרך פשרה דין השיטות יש לקבל את התמונה המלאה גם ביחס לפן חלוקת הרכוש ולמשאבים העומדים לצדדים עם פירוק הנישואין. הצדדים ביצעו פירוק שיתוף בדירה וכל צד קיבל לערך סך של תשע מאות אלף ש"ח, מכאן שהאישה יוצאת מהנישואין עם סכום נכבד העומד לרשותה.

אלא שההנחה האמורה יכולה להשתנות אם תתקבלנה תביעות של אבי הבעל ודודו כנגד האישה. שכן להורי הבעל וכן לדוד הבעל טענות על חוב כספי של האישה. במקרה שאכן תתקבלנה תביעות האב והדוד, וכך האישה תהיה חייבת להם כספים, אזי ישתנה מצב האישה ובית הדין יצטרך לשוב ולבחון את הפשרה. שכן הנחת הבסיס של הפשרה שקובע בית הדין

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עומדת על העובדה שהאישה יוצאת מהנישואין שברשותה כתשע מאות אלף ש"ח – שווי מחצית הדירה.

בצירוף השיטות והטעמים כדלהלן – ספק שמא כתובה של מיליון ש"ח נחשבת ככתובה מוגזמת ואפשרות הבעל לחייב את האישה בשבועה בנוגע לתכנים שהיו ברשת החברתית והאישה סירבה לגלותם – ובנסיבות הקיימות לפי השקלול האמור עולה שיש לפשר ולקבוע שהבעל חייב לשלם לאישה סך של 300,000 ש"ח עבור כתובה.

הכרעה

לאור האמור פוסק בית הדין:

1. הצדדים יתגרשו כהסכמתם. במידת הצורך, ידון בית הדין בשאלת חיוב הגט.
2. ניתן לפתוח תיק לסידור גט.
3. קובעים מועד לסידור הגט ליום ראשון כ"ח באדר תשע"ז (26.3.2017) בשעה 09:30 באולם 210.
4. הבעל חייב לשלם לאישה סך של 300,000 ש"ח עבור הכתובה.
5. אם תחויב האישה, במסגרת פסיקת בית המשפט, לשלם כספים לאבי הבעל או לדוד הבעל, תהיה האישה רשאית להגיש בקשה לבית הדין לבחון מחדש את ההחלטה ביחס לסכום הכתובה, שנפסקה על דרך הפשרה.
ניתן ביום י"ז באדר התשע"ז (15.3.2017).

הרב יצחק רפפורט

הרב מאיר קאהן

הרב מאיר פרימן – אב"ד